

Rol bedrijfsleven in groen hbo groeit

Met de ondernemer naar school

De bijdrage vanuit het bedrijfsleven aan groen hoger onderwijs heeft de laatste jaren een enorme vlucht genomen en is niet meer weg te denken: “Je kunt je niet meer permitteren om je niet met het bedrijfsleven te verbinden.”

Studenten in een sessie met ondernemers bij CAH Vilentum

Mensen uit het bedrijfsleven denken mee over de inhoud van groen hoger onderwijs, ze geven gastcolleges, stellen het bedrijf open voor excursies, begeleiden modules, zijn assessor, coach of nemen een deeltijdbaan in het onderwijs. Ze doen dit omdat ze het leuk vinden, vanuit betrokkenheid en soms vanuit eigenbelang.

Deze mensen van buiten zijn belangrijk om studenten en docenten op de hoogte te houden van de praktijk en van de allerlaatste ontwikke-

lingen. Dat ze soms didactisch minder bedreven zijn, is geen probleem. Hun enthousiasme en het feit dat ze vertellen over wat “dicht bij hun hart ligt”, maakt veel goed. Docenten bereiden dit voor door de gevraagde inbreng goed door te spreken, door een register aan te leggen van geschikte gastdocenten en achteraf een goede evaluatie te houden. De samenwerking hbo-bedrijfsleven laat een breed palet aan ondernemersinbreng zien.

Tijdens het Diner Pensant bij Inholland denken hbo-studenten, mbo-leerlingen en ondernemers na over onderwijs en de ontwikkelingen in de sector

DE DOCENT-ONDERNEMER – VAN HALL LARENSTEIN LEEUWARDEN

Jacob Sinkeldam is afgestudeerd in Kust- en zeemanagement aan Van Hall Larenstein in Leeuwarden.

Tijdens zijn studie heeft hij zo'n zes keer contact gehad met ondernemers tijdens gastcolleges en symposia, verder tijdens twee weekexcursies en gedurende de stages. Wat hem betreft had dat vaker mogen gebeuren.

Ideaal vindt hij een docent die naast zijn docentschap ook in het bedrijfsleven werkt. Tijdens zijn afstuderen werd hij begeleid door Joris Kiestra, docent beleid en communicatie en docent economie, tevens werkzaam voor een reclamebureau en eigenaar van een paardenhouderij. Jacob: "Hij heeft inzicht in de bedrijfsstructuur, hij weet precies op welk niveau in een organisatie een student aan kan kloppen met bepaalde vragen. En als ik nog geen oplossing voor een probleem heb, maar ik heb het proces wel goed doorlopen, laat hij het even rusten. Hij vertrouwt erop dat het goed komt, terwijl een andere docent vaker blijft hameren op het proces."

"Van Hall Larenstein wil een instituut zijn voor toegepaste wetenschap", vertelt docent Kiestra. "Ik wil de studenten een toolkit meegeven met modellen en inzichten in wat er speelt." Hij denkt dat hij dat beter kan dan iemand die direct na hbo of universiteit plus lerarenopleiding het onderwijs in rolde. "Studenten moeten zich ontwikkelen in de rol van adviseur. Ik laat ze een opdracht uitschrijven, een aanbesteding uitzetten. Ze moeten een begroting maken en zoeken van alles op internet, maar dat is niet erg reëel. Vanuit mijn eigen praktijkervaringen laat ik zien hoe het er echt aan toe gaat in een onderhandeling. Dan wordt het reëel. Ik ben betrokken bij grote projecten waarin ik meedenk over nieuwe businessmodellen en zorg van daaruit voor real life cases."

DE PROJECTBEGELEIDER – HAS HOGESCHOOL DEN BOSCH

Op de Academie voor Bouwkunst in Amsterdam ontdekte bouwkundig architect Jeroen de Bos hoe belangrijk de inbreng is van mensen uit de praktijk. Op de HTS werkten vooral mensen die hun hele leven alleen maar onderwijs verzorgen. "Die verliezen toch een beetje de aansluiting met de praktijk. Dan krijg je de rare situatie dat pas afgestudeerden te horen krijgen dat ze het vak nog moeten leren." Hij begeleidt studenten bij een module 'dorpsuitbreiding' van de studie Landscape Design, onderdeel van de opleiding Plattelandsvernieuwing.

Hij zou het goed vinden als docenten om de twee, drie jaar een jaar de praktijk in gaan. "In de praktijk, zeker in de bouwwereld, werken mensen vaak aan onderdelen en vanuit hun eigen belangen. Ze missen het zicht op het grote geheel. Daardoor gaat er veel mis. Het onderwijs is juist een plek waar tijd en ruimte is om daar aandacht aan te besteden, daar kun je kwetsbaar zijn. Dat grote geheel, daarvoor moet je wel de praktijk goed kennen."

De Bos werkt samen met docent Arnoud van der Wal. Die leert de praktijk kennen doordat hij studenten begeleidt bij hun afstudeeropdracht voor het bedrijfsle-

ven. "Dat is de echte praktijk, het zijn betaalde opdrachten." Ook Van der Wal kreeg tijdens zijn studie weinig te maken met het bedrijfsleven: "Je wist nauwelijks wat een bestek was." Daarom betreft hij nu het bedrijfsleven erbij. Maar er zitten ook haken en ogen aan, vindt hij: "Zo iemand belicht vaak maar één kant van een verhaal. Studenten denken dan: "Oh, dus dat zit zo." In de discussie probeer ik naar boven te halen of er nog meer invalshoeken en oplossingen zijn."

Ook bewaakt hij de didactische kwaliteit. "Zo'n gastles moet je goed voorbereiden: om wat voor studenten gaat het, wat is hun voorkennis, hoe groot is de groep, probeer iets met beelden te doen, zorg voor interactiviteit." Student Patrick van der Riet ziet het probleem niet. "Deze mensen zijn zo enthousiast om te vertellen over hun werk. Laatst over daktuinen, dan luistert iedereen heel geboeid." Hij haalde zelf zijn IJslandse stagebiedster naar Den Bosch om een gastles te verzorgen. Ze renoveerde onder andere een haventje met hergebruikte materialen die daar voorkomen. Zijn medestudenten vonden het inspirerend om te horen hoe ze in IJsland met duurzaamheid bezig zijn. "Zover zijn wij in Nederland nog niet."

Studenten van CAH Vilentum zien hoe ondernemers Joop Weenk en Joop Lichtenberg keuzes moeten maken in de opstart van hun onderneming

DE OPDRACHTGEVER – CAH VILENTUM IN DRONTEN

Joop Lichtenberg en Joop Weenk zijn GreenWorld-Systems begonnen, een bedrijf dat machines verkoopt die van plastic weer olie maken. Ze krijgen veel aanvragen voor demonstraties, maar hebben pas één exemplaar verkocht. Hoe komt dat? Met die vraag kwamen zij bij docent Geert Sol van CAH Vilentum in Dronten. Zijn studenten Bedrijfskunde & agribusiness moeten vanuit de rol van adviseur een innovatievraag vaststellen om uiteindelijk te komen tot een aantal strategische alternatieven binnen het bedrijf. Ze doorlopen daarvoor het gehele veranderproces, van inspiratieplan tot strategisch plan. Ze

geven tussentijdse presentaties waar de beide Jopen reage-

ren op de ideeën van de studenten: “Zeg maar gerust dat jullie onze website waardeloos vinden.” Hier zien de studenten hoe de ondernemers worstelen met hun ondernemerschap. De studenten willen weten of ze ooit onderzocht hebben waarom de machines uiteindelijk niet verkocht worden. “Een blinde vlek”, vindt Lichtenberg nu. Misschien moet ik het bedden opmaken in mijn bed&breakfast op Vlieland uitbesteden om hier meer tijd aan te besteden.”

Voor de ondernemers is de samenwerking eigenbelang, ze hopen dat ze er iets mee opschieten en steken daarvoor graag hun tijd in de studenten. Voor de studenten is het belangrijk om met praktische zaken bezig te zijn en niet uit de boekjes leren. “Maar je moet er wel serieus mee omgaan,” vindt Lichtenberg, “je moet echt luisteren en er echt op ingaan. Ook de studenten die met voorstellen komen waar je niets mee doet, hebben er recht op te horen waarom je dat niet doet.”

Docent Sol: “Bij dit soort projecten ziet de student de ondernemer worstelen en in beweging komen. De ondernemer toont zijn kwetsbare plekken en momenten. Daarmee krijgt zowel de ondernemer als de student een spiegel voorgehouden. Wij vertellen niet hoe het gaat, wij laten zien hoe het gaat.” Student Martijn van der Velden zou wel meer van dit soort onderwijs willen. “Je bent bezig op een manier zoals je in de toekomst ook bezig bent. En het contact met de opdrachtgevers geeft veel meer binding met het project dan wanneer het een fictieve opdracht zou zijn. Ik denk dat je op deze manier meer leert dan je zelf in de gaten hebt.”

DE GASTDOCENT – STOAS WAGENINGEN | VILENTUM HOGESCHOOL

Janneke Camps werkt nu vijf jaar als docent bloemsierkunst bij Stoas Vilentum Hogeschool. Sinds drie jaar maakt ze regelmatig gebruik van mensen van buiten. “De inhoud van het onderwijs verandert. Het gaat meer over de toepassing, over hoe het er in het bedrijfsleven aan toe gaat.” Ze zet mensen van buiten in als assessor, voor gastcolleges en studenten krijgen een projectweek op locatie, bijvoorbeeld bij een pottenbakker.

Over hoe het er in het bedrijfsleven aan toe gaat, vertelt styliste Marloes Wolfs. Studenten moeten bij

haar gastlessen een opstelling bedenken voor een bloemwerk. Ze begeleidt het proces, geeft college en koppelt dat aan workshops. “Ik vertel ook hoe het er achter de schermen aan toe gaat, over rolverdelingen, de organisatorische aspecten van een project.” En ze merkt dat studenten het interessant vinden om eens iemand te zien die verder van hun directe vak afstaat en die echt voor bladen werkt. “Studenten leren zo verder kijken dan hun eigen kader.”

Regina Tamminga leert hoe het er in het bedrijfsleven aan toe gaat bij het vak ‘ontwerpen en vormgeven’.

DE MEEDENKER - INHOLLAND

In de tijd die Gerry Kouwenhoven (projectmanager bij Inholland voor de opleidingen Food, Commerce & Technology en Greenport, Business & Retail) bij Inholland werkt, heeft ze de samenwerking met het bedrijfsleven enorm zien groeien. “Maar we moeten ook wel,” zegt ze, “de ontwikkelingen, met name in de tuinbouw en de voeding gaan zo hard, dat kunnen we als docenten niet meer bijbenen zonder input vanuit het bedrijfsleven. Anderzijds kan ook het bedrijfsleven niet zonder ons. Dat is op zoek naar hooggeschoolde mensen. Ja, de rol van de docent verandert daardoor wel, je wordt meer coach en minder expert.” Twee vormen van inzet van mensen uit het bedrijfsleven bij Inholland verdienen aparte vermelding. Bij het Honoursprogramma voor excellente studenten worden deze studenten in een aantal gesprekken gecoacht door een ondernemer.

Een andere vorm is het *Diner Pensant*. Tijdens een diner praten dertig ondernemers aan vijf tafels met een hbo-student, een leerling van Wellantcollege Aalsmeer en een docent over de relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven. Snijbloemenkweker Jaap Vreeken at en praatte mee omdat hij vindt dat de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven te groot is. Bijvoorbeeld: “Studenten komen op excursie en dan wil de docent vooral over traditionele zaken praten, terwijl er allerlei ontwikkelingen zijn in de energie.” Vreeken bracht in dat hij een aantal jaren geleden door studenten onderzoek liet doen naar de afzet van zijn producten. “Eén ondernemer wist helemaal niet dat je studenten op die manier kunt inschakelen.”

Vreeken eet de volgende keer weer mee: “Het vergroot je netwerk.”

Vierdejaars student Tim Sonneveld was er ook bij. Tijdens zijn studie werkte hij elk jaar aan opdrachten voor ondernemers. Heel leerzaam, vindt hij. Ondernemers wachten zelf soms te lang met contact zoeken met de school, vindt hij. “Ze schuiven het voor zich uit. Of ze denken dat studenten het niet aan kunnen.” Maar de resultaten van zijn eigen onderzoeken werden altijd positief ontvangen. “Een kweker loofde ooit tweehonderd euro uit voor het groepje met de beste oplossing. Dat is voor de kweker weinig voor een onderzoek, maar studenten zijn dan dubbel gemotiveerd.” Hij heeft het diner als ‘heel positief’ ervaren.”En het was nog lekker ook.”

Stoas-studenten krijgen een week op locatie praktijkles van een pottenbakster

Daarvoor moet ze een fictieve opdracht uitvoeren voor een bedrijf. Zij ontwerpt bloemwerk bij het entreegebouw van Paleis 't Loo. Het hoofd van de tuindienst is haar begeleider. Daarnaast heeft ze een extern begeleider die haar feedback geeft. “Het hoofd van de tuindienst geeft me feedback over of ik me aan de opdracht heb gehouden en de motivatie van mijn keuzes daarin, het is gericht op het resultaat. De externe begeleider kijkt meer naar het proces, welke stappen zet je? Daarnaast krijg ik feedback van mijn collega's op school, ook de groendocenten. Dat gaat

meer over mijn persoonlijke ontwikkeling. Dat samen is heel sterk. Uiteindelijk krijg ik voor dit vak ook een assessor, dat is iemand die ik niet ken. Fijn is dat, het is heel objectief.”

Blijft er nog een rol over voor de docent? Camps: “De school is de plek waar al die individuele ervaringen van studenten samenkomen en waar ze die in een groter verband kunnen plaatsen. Daar heb jij als docent een belangrijke rol in. Bovendien leg je op school een basis, een fundament, waarop de studenten in hun eigen specifieke situatie kunnen voortbouwen.”